

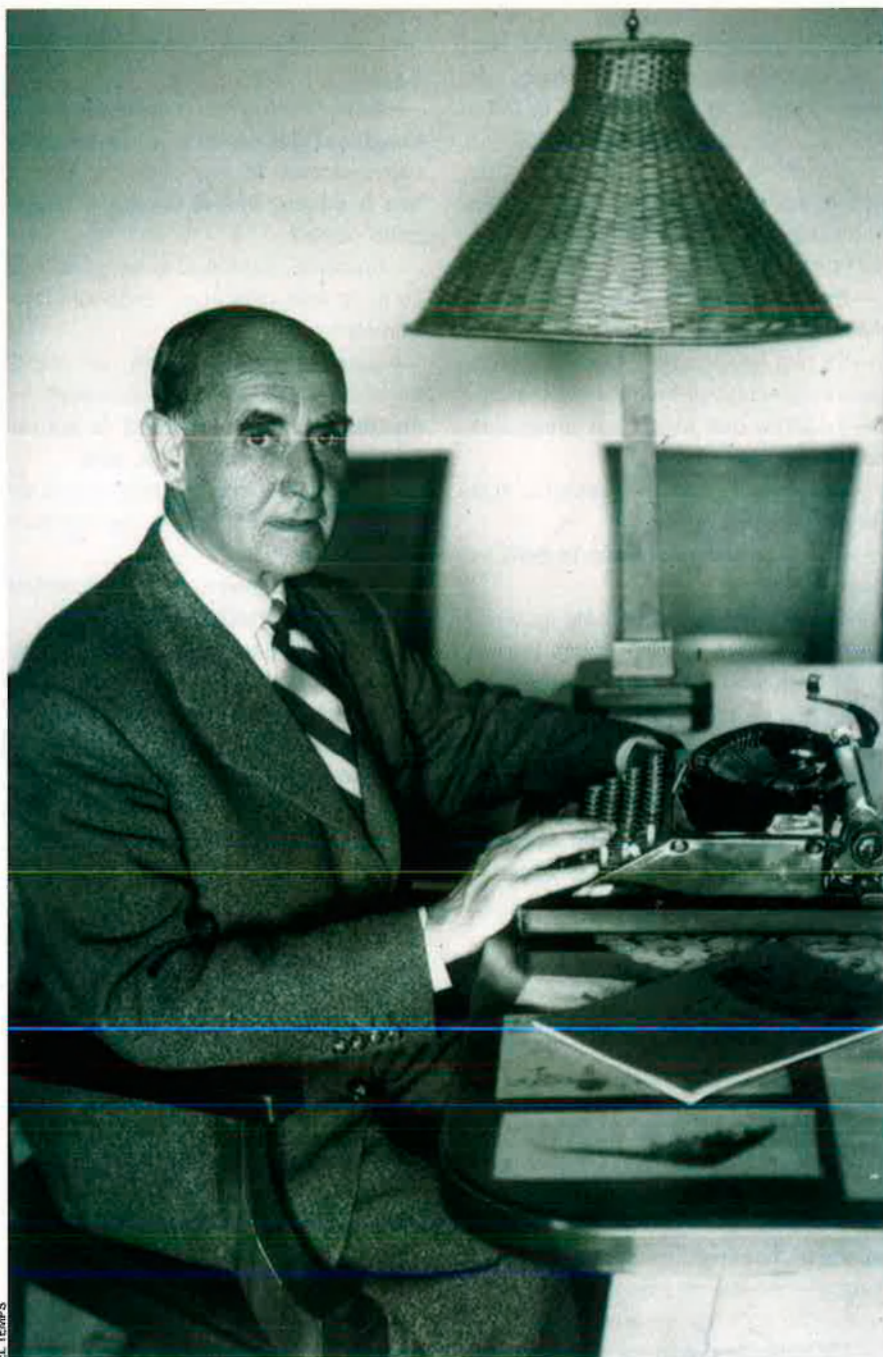
Un gran Foix inèdit amb 71 anys de retard

El tercer llibre de J. V. Foix, anunciat per l'autor el 16 de febrer de 1934 al diari *La Publicitat*, no va poder ser imprès. Es titulava *Telegrammes* i l'havia de publicar *L'Amic de les Arts*. Estava destinat a recollir una àmplia selecció de les fantosiques notícies que el poeta havia inclòs a *La Publicitat* entre el 12 de desembre de 1929 i el 3 de novembre de 1931. Les havia encaixat a la pàgina de "Les Lletres" que ell mateix coordinava i redactava, dins d'un apartat titulat "Meridians" i que signava amb el pseudònim de Fòcius.

Aquest llibre fallit, que ni tan sols figura a les *Obres Completes* de l'autor, ha vist finalment la llum. *Telegrammes* acaba de ser publicat la "Nova Biblioteca Selecta" d'Edicions 62. L'edició, feta a cura de Ramon Salvo Torres, recull tots els "telegrammes". Són 32 textos, d'extensió diversa, i per a molts lectors serà una sorpresa, perquè hi veuran un Foix no només surrealista, sinó un Foix humorístic, irònic i a cops sarcàstic, és a dir, descaradament foteta, emparentat amb la línia de l'Escola de Sabadell, i que anuncia per exemple l'humor de Pere Calders, entre d'altres. Un Foix joganer, en definitiva, que juga amb la retòrica, amb els tòpics, de les notícies d'agència per fer-ne un eninyós pastitx.

Foix hi imposa la fantasia mitjançant la estratègia estilística del telegrama periodístic i, al mateix temps, mostra la incapacitat del telegrama per copsar els fets —la Realitat— en tota la seva complexitat. L'aplicació del gènere periodístic del telegrama al relat de fenòmens singulars, insòlits, extraordinaris i fins i tot màgics produeix efectes còmics, però a vegades aquest efecte es produeix dins del mateix gènere periodístic sense necessitat d'incorporar-hi elements fantàstics, com quan clou la notícia de l'invent d'una bicicleta aèria amb aquesta frase: "Les proves d'aquest bicicle ideal no han estat, però, realitzades encara".

Foix no va publicar mai el volum, però això no vol dir que desconsiderés els seus "telegrammes". Així, reporta Ramon

J. V. Foix va anunciar el 16 de febrer de 1934 l'aparició de 'Telegrammes', recull de les singulars notícies extraordinàries que el poeta havia tret a 'La Publicitat'. Havia de ser el seu tercer llibre, però no s'ha publicat fins ara, 71 anys després.

Salvo Torres en la seva introducció, l'any 1948 va publicar-ne cinc al número 4 de la revista *Dau al set*, acompanyats d'un dibuix inèdit de Salvador Dalí. Aquests cinc telegrames van ser traduïts al castellà el 1987 per Ediciones de La Idea de Madrid, de l'editor Francisco Serrano, en versió de Gema Arquer, sota el nom de *Despachos*. El colofó de l'edició deia: "Se acabo de imprimir este libro, el 11 de septiembre de 1987, Diada Catalana, en los Talleres La Idea".

I l'any 1970, va incloure'n quinze com a secció pròpia del llibre *Allò que no diu 'La Vanguardia'*. En l'escrit de presentació, J. V. Foix s'hi refereix en els termes "telegrames de faula i mite".

El poeta va fer algunes correccions en els "telegrames" publicats i per aquesta raó, amb molt bon criteri, l'edició de la "Nova Biblioteca Selecta" reproduceix totes les versions. Primer, tal com van aparèixer a *La Publicitat* i després, tal com van editar-se, seleccionats, a la revista *Dau al Set* i dins del llibre *Allò que no diu 'La Vanguardia'*.

Segons apunta el curador del llibre, J. V. Foix, poeta i publicista, sempre interessat en la ciència i en la tècnica, va construir la secció "Telegrames" de *La Publicitat* a redós dels nous instruments de difusió de la informació i va copsar les capacitats poètiques de la telescriptura. Amb aquelles minificcions que se situaven en la frontera de la prosa i la poesia, i que esborraven els límits entre els dos gèneres, va crear, *de facto*, conclou, un subgènere dins del poema en prosa, lligat íntimament als avenços tècnics d'aquella encara incipient societat de la comunicació.

'Telegrames', recull de teletips de ficció plens d'humor i d'ironia, ha estat editat per la 'Nova Biblioteca Selecta'

Entre el 1929 i el 1931 *La Publicitat* va acollir els "Telegrames" de Foix.

Els "Telegrames" estan immersos en el context de l'època, "en recullen l'atmosfera", ens diu Salvo Torres. Versen sobre fenòmens paranormals, sectes i pràctiques secretes i introdueixen l'art negre, la boxa, el jazz, els sindicats, el malthusianisme i les malalties mentals.

Són creacions que estan íntimament relacionades amb la manera de fer de l'autor, considera l'estudiós de Foix. Era coneguda la seva propensió a fabular i a manipular la realitat i el seu interès per tot el que passava al món. I enfonsen les seves arrels en els inicis de l'obra surreal del poeta.

Els telegrames són, escriu Salvo Torres, la reutilització actualitzada d'una de les vies aparegudes a les proses que publica a la revista *Trossos* entre 1917 i 1918, la de la presència de l'insòlit i l'extraordinari. Són un retorn, dotze anys després, als orígens de la prosa poètica i del surrealisme de l'autor, i

són, alhora, el retorn de Foix a l'humor i a la ironia, dues de les característiques més rellevants de les seves primeres proses, dos aspectes inherents al tarannà personal i poètic del primer Foix.

Cal dir que aquest Foix humorístic i irònic ha estat una mica deixat de banda pels estudiosos i bo seria que s'analitzés tot Foix des d'aquesta òptica, com també es pot fer amb un Joan Fuster i un Josep Pla, o el Sagarra de *Paulina Buxareu*, per exemple.

J. V. Foix s'havia proclamat col·leccionista de retalls de diaris, en especial "telegrames absurds", i són aquests retalls que li subministren el material i la inspiració per a redactar els seus.

Gràcies a aquesta dèria, el poeta evoluciona des d'uns plantejaments inicials bàsicament onírics i inconscients, exposats als seus dos primers llibres, *Gertrudis* i *KRTU*, cap al surrealisme. Com descriu Ramon Salvo Torres, "els "Telegrames" són el resultat de l'actuació de Foix sobre una realitat literària a la qual ell afegeix el plus de Realitat que li manca per arribar a ser una Realitat plenament Superreal". Aquestes petites joies no sorgeixen pròpiament ni directament d'una realitat experimentada pel poeta, viscuda o somiada, sinó de la manipulació d'un text feta a consciència, sota rigorosos i revolucionaris criteris literaris i estètics.

Lluís Bonada

Cines Babel
Cines Albatros

CINES ALBATROS
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. · València

MATCH POINT

de Woody Allen

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:
4€ De dilluns a dijous
i 4,40€ cap de setmana.
(Cat. acompanyar el justificatiu de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
4€ de dilluns a dijous

MATCH POINT